

A בס"ד

Intro

Today we will learn בע"ה of בבא בתרא דף קמ"ז
Some of the topics we will learn about include.

The sources for the Halachah of

מתנת שכיב מרע

ככתובין ומסורין דמי

If a dying person bequeaths his assets to others, his instructions alone are considered a קנין and no further קנין is required, as Tosfos explains the חכמים actually initiated this Halachah and

אסמכתא בעלמא הוא

The Torah sources cited in the Gemara are merely an allusion to the תקנת חכמים

רב נחמן says

מתנת שכיב מרע

מדרבנן בעלמא היא

There is no Torah source for מתנת שכיב מרע, but rather an institution of the חכמים, because

שמא תטרוף דעתו בחליו מרוב צער

שהוא יודע שלא יקיימו בניו צוואתו

He might become distressed at the thought that with no קנין his instructions are not binding and his son's will not carry out his instructions, and this might cause his condition to deteriorate.

B Therefore, the חכמים initiated that

ככתובין וכמסורים דמי

His verbal instructions alone are considered a קנין.

The distinction in whether it was מצוה מחמת מיתה, he bequeathed the items only because he anticipated death, or he bequeathed the items regardless of his death.

An Aggadic discussion regarding the indications through which one can predict the grade of the next planting season and its crops.

The Halachah of

שכיב מרע שאמר ידור פלוני בבית זה

יאכל פלוני פירות דקל זה

לא אמר כלום

If a dying person states;

So and so shall reside in my house, or he should eat the fruits of my palm tree;

A

מתנת שכיב מרע
ככתובין ומסורין דמי

אסמכתא בעלמא הוא

רב נחמן

מתנת שכיב מרע
מדרבנן בעלמא היא

שמא תטרוף דעתו בחליו
מרוב צער
שהוא יודע שלא יקיימו בניו
צוואתו

B

ככתובין וכמסורים דמי

מצוה מחמת מיתה

Indications through which one can predict
the grade of the next planting season
and its crops

שכיב מרע שאמר
ידור פלוני בבית זה
יאכל פלוני פירות דקל זה
לא אמר כלום

C His צוואה is not effective, because מילתא דליתא בבריא ליתא בשכיב מרע
A שכיב מרע can bequeath only items that are transferable by a בריא with a קנין, but these benefits cannot be transferred even by a בריא with a קנין, because the right to residency is a non-tangible, and the future produce are yet non-existent, they're a דבר שלא בא לעולם

The reasons for the Halachah of שכיב מרע שאמר תנו הלואתי לפלוני הלואתו לפלוני

If a dying person bequeathed to someone a מלוה על פה, a verbal loan owed to him, his צוואה is effective, even though a healthy person cannot transfer a מלוה על פה to someone else with a קנין.

The Halachah of מנה לי בידך תנהו לפלוני במעמד שלשתן קנה

If in the presence of all three, one person tells the second "Give the money that you owe me to the third person," the recipient immediately acquires the money.

C

מילתא דליתא בבריא
ליתא בשכיב מרע

שכיב מרע שאמר
תנו הלואתי לפלוני
הלואתו לפלוני

מנה לי בידך תנהו לפלוני
במעמד שלשתן
קנה

1 So let's review ...

The Gemara proceeds with the sources for the Halachah of

מתנת שכיב מרע
ככתובין ומסורין דמי

If a dying person bequeaths his assets to others, his instructions alone are considered a קנין and no further קנין is required.

As Tosfos explains the חכמים actually initiated this Halachah and

אסמכתא בעלמא הוא

These Torah sources are merely an allusion to the תקנת חכמים

1.

רב זירא אמר רב says the source is in the Pasuk והעברתם את נחלתו לבתו

If there are no sons, the daughter inherits her father's assets automatically without a קנין.

The word והעברתם is superfluous, and teaches

יש לך העברה אחרת שהיא כזו
ואי זו, זו מתנת שכיב מרע

There is another case in which one's assets are also transferred without a קנין;

It is through a מתנת שכיב מרע.

2.

רב נחמן אמר רבה בר אבוחי says the source is in the Pasuk ונתתם את נחלתו לאחיו

If the deceased left no children at all, his brothers inherit his assets without a קנין;

And the superfluous word ונתתם teaches

יש לך נתינה אחרת שהיא כזו
ואי זו, זו מתנת שכיב מרע

1

Sources for the Halachah of
**מתנת שכיב מרע
ככתובין ומסורין דמי**

If a dying person bequeaths his assets to others, his instructions alone are considered a קנין and no further קנין is required.

As Tosfos explains
the חכמים actually initiated
this Halachah and
אסמכתא בעלמא הוא
These Torah sources are merely
an allusion to the תקנת חכמים

1

רב זירא אמר רב

The source is in the Pasuk

והעברתם את נחלתו לבתו

יש לך העברה אחרת שהיא כזו
ואי זו, זו מתנת שכיב מרע

There is another case in which one's assets
are also transferred without a קנין;
It is through a מתנת שכיב מרע.

2

רב נחמן אמר רבה בר אבוחי

The source is in the Pasuk

ונתתם את נחלתו לאחיו

יש לך נתינה אחרת שהיא כזו
ואי זו, זו מתנת שכיב מרע

There is another case in which one's assets
are also transferred without a קנין;
It is through a מתנת שכיב מרע.

2

3.
 ספר מלכים in a Pasuk says the source is in a Pasuk in בראשית
 בימים ההם חלה חזקיהו למות
 ויבא אליו ישעיהו בן אמוץ הנביא ויאמר אליו
 כה אמר ה' צו לביתך
 became deathly ill and ישעיהו הנביא told him to
 give his final instructions to his family. The word צו
 implies
 בצואה בעלמא
 A verbal statement alone is sufficient, even without a קנין.

4.
 ספר שמואל in a Pasuk says the source is in a Pasuk in יחזקאל
 ...ואחיתופל ראה כי לא נעשתה עצתו
 ויצו אל ביתו ויחנק
 gave his final instructions to his family, and then
 he choked and died. The word ויצו implies
 בצואה בעלמא

2

3

רב מנשיא בר יוחאי

The source is in a Pasuk in מלכים

בימים ההם חלה חזקיהו למות
 ויבא אליו ישעיהו בן אמוץ הנביא
 ויאמר אליו
 כה אמר ה' צו לביתך

ישעיהו הנביא became deathly ill and חזקיהו המלך
 told him to give his final instructions to his family.

The word צו implies

בצואה בעלמא

A verbal statement alone is sufficient,
 even without a קנין.

4

רמי בר יחזקאל

The source is in a Pasuk in יחזקאל

ואחיתופל ראה כי לא נעשתה עצתו...
 ויצו אל ביתו ויחנק

gave his final instructions to his family,
 and then he choked and died.

The word ויצו implies

בצואה בעלמא

3

רבה disagrees and says

מתנת שכיב מרע

מדרבנן בעלמא היא

There is no Torah source for מתנת שכיב מרע, but rather the חכמים initiated that a dying person's verbal instructions alone shall be considered a קנין, because

שמא תטרף דעתו עליו

As the Rashbam explains,

1.

Either because

שמא עד שלא יבואו עדים לקנות

תטרף דעתו של חולה

ונמצאת צוואתו בטילה

His condition might deteriorate before he has the opportunity to perform a קנין in the presence of עדים.

2.

OR because

שמא תטרוף דעתו בחליו

מרוב צער שהוא יודע שלא יקיימו בניו צוואתו

He might become distressed at the thought that with no קנין his instructions are not binding and his son's will not carry out his instructions, and this might cause his condition to deteriorate. Therefore, the חכמים initiated that

ככתובין וכמסורים דמי

His verbal instructions alone are considered a קנין.

=====

3

רבה אמר רב נחמן

מתנת שכיב מרע מדרבנן בעלמא היא

מתנת שכיב מרע, but rather the חכמים initiated that a dying person's verbal instructions alone shall be considered a קנין, because

שמא תטרף דעתו עליו

Either because

שמא עד שלא יבואו עדים לקנות

תטרף דעתו של חולה

ונמצאת צוואתו בטילה

His condition might deteriorate before he has the opportunity to perform a קנין in the presence of עדים.

OR because

שמא תטרוף דעתו בחליו

מרוב צער שהוא יודע שלא יקיימו בניו צוואתו

He might become distressed

at the thought that with no קנין his instructions are not binding and his son's will not carry out his instructions, and this might cause his condition to deteriorate.

4 The Gemara continues:

אמר רבא אמר רב נחמן
שכיב מרע שאמר
ידור פלוני בבית זה
יאכל פלוני פירות דקל זה
לא אמר כלום
If a dying person states;
"So-and-so shall reside in my house;" or
"So-and-so shall eat the fruits of my palm tree;"
His צוואה is not effective,

because as the Rashbam explains;

דירה
אין בה ממש להקנותה
The right of residency is a non-tangible item, for which
one cannot make a קנין;

And
פירות
אין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם
The future produce that is yet to grow is currently
non-existent, for which one cannot make a קנין.
And although we do find that a מתנת שכיב מרע is more
lenient in that

ככתובין ומסורין דמי
He can bequeath an item with his verbal statement alone,
even without a קנין? However, his verbal statement is not
stronger than the קנין of a בריא, a healthy person; and
therefore

מילתא דאיתא בבריא איתא בשכיב מרע
דליתא בבריא ליתא בשכיב מרע
A שכיב מרע can bequeath only items that are transferable
by a בריא with a קנין, but not דירה and non-existent פירות
that are not transferable even with a קנין.

However, רבא אמר רב נחמן continues that his instructions
CAN be effective

עד שיאמר
תנו בית זה לפלוני וידור בו
תנו דקל זה לפלוני ויאכל פירותיו
If the שכיב מרע states
"Give my house to פלוני for him to live in it;" or
"Give my palm tree to פלוני for him to consume its fruits;"
His צוואה is effective, because

הקנה לו החפץ
He bequeathed to פלוני the actual items that do have
substance and are existent.

4

אמר רבא אמר רב נחמן
שכיב מרע שאמר
ידור פלוני בבית זה
יאכל פלוני פירות דקל זה
לא אמר כלום

If a dying person states;
"So-and-so shall reside in my house;" or
"So-and-so shall eat the fruits of my palm tree;"

His צוואה is not effective,

because as the Rashbam explains;

פירות	דירה
אין אדם מקנה	אין בה ממש
דבר שלא בא לעולם	להקנותה
The future produce that is yet to grow is currently non-existent, for which one cannot make a קנין.	The right of residency is a non-tangible item, for which one cannot make a קנין

And although we do find that a מתנת שכיב מרע is more lenient in that ככתובין ומסורין דמי
He can bequeath an item with his verbal statement alone, even without a קנין?

However,
his verbal statement is not stronger than the קנין of a בריא, and therefore

מילתא דאיתא בבריא איתא בשכיב מרע
דליתא בבריא ליתא בשכיב מרע

A שכיב מרע can bequeath only items that are transferable by a בריא with a קנין, but not דירה and non-existent פירות that are not transferable even with a קנין.

However his instructions CAN be effective

עד שיאמר
תנו בית זה לפלוני וידור בו
תנו דקל זה לפלוני ויאכל פירותיו

If the שכיב מרע states
"Give my house to פלוני for him to live in it;" or
"Give my palm tree to פלוני for him to consume its fruits;"

His צוואה is effective, because

הקנה לו החפץ
He bequeathed to פלוני the actual items that do have substance and are existent.

5 The Gemara asks that the first ruling of רבא אמר רב נחמן שכיב מרע שאמר ידור פלוני בבית זה יאכל פלוני פירות דקל זה לא אמר כלום
Because מילתא דליתא בברייתא ליתא בשכיב מרע

Seems to contradict another ruling by רבא אמר רב נחמן שכיב מרע שאמר תנו הלואתי לפלוני הלואתו לפלוני
If a dying person bequeathed a פה על פה, a verbal loan owed to him, his צוואה is effective.

Even though דליתיה בברייתא איתא בשכיב מרע
A healthy person cannot transfer a פה על פה to someone else with a קנין, because as the Rashbam explains מלוה מלוה להוצאה ניתנה, the loaned money is considered already spent, and a קנין cannot take effect on something that is non-existent; nevertheless, רבא אמר רב נחמן is saying that a שכיב מרע CAN transfer a פה על פה by his verbal statement?

5 אמר רבא אמר רב נחמן שכיב מרע שאמר ידור פלוני בבית זה יאכל פלוני פירות דקל זה לא אמר כלום

because מילתא דליתא בברייתא ליתא בשכיב מרע

?

אמר רב נחמן שכיב מרע שאמר תנו הלואתי לפלוני הלואתו לפלוני

If a dying person bequeathed a פה על פה owed to him, his צוואה is effective.

Even though

דליתיה בברייתא איתא בשכיב מרע

A healthy person cannot transfer a פה על פה to someone else with a קנין,

because

מלוה להוצאה ניתנה

the loaned money is considered already spent, and a קנין cannot take effect on something that is non-existent; nevertheless, רבא אמר רב נחמן is saying that a שכיב מרע can transfer a פה על פה by his verbal statement?

6 The Gemara offers two answers

1.

הואיל ויורש יורשה

Since a פה על פה can be transferred to an heir as an inheritance, it can also be transferred through a שכיב מרע, because as the Rashbam explains

מתנת שכיב מרע, because as the Rashbam explains

מתנת שכיב מרע

כירושה שוויה רבנן

The חכמים established that a מתנת שכיב מרע takes effect only after death like a ירושה. Therefore,

כיון דאיתיה בירושה

איתיה במתנת שכיב מרע

2.

רב אחא בריה דרב איקא

הלוואה איתא בבריא

A בריא CAN transfer a פה על פה to someone else, if all three parties, the lender, borrower, and recipient are present. As רב says

מנה לי בידך תנהו לפלוני

במעמד שלשתן קנה

If in the presence of all three, one person tells the second

“Give the money that you owe me to the third person,” the recipient immediately acquires the money.

Therefore, since

איתא בבריא

איתא בשכיב מרע

6

1

רב ססא

הואיל ויורש יורשה

Since a פה על פה

can be transferred to an heir as an inheritance, it can also be transferred through a מתנת שכיב מרע,

because as the Rashbam explains

מתנת שכיב מרע

כירושה שוויה רבנן

The חכמים established that a מתנת שכיב מרע takes effect only after death like a ירושה.

Therefore

כיון דאיתיה בירושה

איתיה במתנת שכיב מרע

2

רב אחא בריה דרב איקא

הלוואה איתא בבריא

A בריא CAN transfer a פה על פה to someone else, if all three parties, the lender, borrower, and recipient are present

As Rav says

מנה לי בידך תנהו לפלוני

במעמד שלשתן קנה

If in the presence of all three, one person tells the second “Give the money that you owe me to the third person,” the recipient immediately acquires the money.

Therefore, since

איתא בבריא

איתא בשכיב מרע